

EVIDENS: Hårde pakker

22. september 2023, Weekendavisen, Sektion 4 (Ideer), Side 3, ANDERS BOAS..., 1118 ord, Id: e9e1e012

Det kan hjælpe at slå hårdt ned på banderne og sende flere i fængsel. Straffen virker ikke bare på dem, der ender bag tremmer, men også på kumpanerne uden for murene.

Så er der igen pakke til landets kriminelle bander.

I kølvandet på et skuddrab på Christiania præsenterede regeringen for nylig et bandeudspil, som foreslår at straffe organiserede forbrydere hårdere for en række foreteelser.

Ekspertter og medier har kritiseret udspillet for at være for fokuseret på at smide folk i fængsel. Straf virker ikke, lyder mantraet, og ofte efterlyses belæg for, at det virker at slå hårdt ned. Men passer det? Der er ganske rigtigt ikke nogen, der har undersøgt effekten af det sidste årtis danske bandepakker. Men fra andre europæiske lande begynder der faktisk at dukke flere og flere studier op, der antyder, at det ikke behøver at være tom symbolpolitik at smide forbrydere i fængsel. Noget tyder nemlig på, at effekten af fængslingerne kan sprede sig som ringe i vandet gennem den slags kriminelle forbindelser, der særligt karakteriserer bandegrupperingerne.

Et eksempel finder vi i Barcelona, hvor man på tærsklen til 2010'erne havde forsøgt at løse det voksende bandeproblem med en »blødere« tilgang med eksempelvis integrationsindsatser i de berørte kvarterer: »Men den her blødere tilgang virkede overhovedet ikke,« siger Magdalena Domínguez, der er økonom ved London School of Economics og forsker i bandekriminalitet.

Derfor skiftede man i 2012 til en ny »hård« strategi.

Man oprettede en særlig central bandeenhed, der skulle efterforske banderne og slå hårdt ned på dem i store koordinerede razziaer med det formål at få bandemedlemmerne væk fra gaden og ind bag tremmer.

Og strategien ser ud til at virke, konkluderer Domínguez i sin ph. d.-afhandling, hvor hun blandt andet har undersøgt, hvordan razziaerne påvirkede den efterfølgende kriminalitet hos de bander, politiet havde slået til imod.

Der er to slående diagrammer i Domínguez' afhandling.

Det ene viser banderne endnu før den centrale bandeenhed har slået til mod nogen af dem. Her optræder de som hver deres tætvejede net af medlemmer med kriminelle tråde til hinanden. Hver tråd symboliserer, at to af medlemmerne er dømt for at begå kriminalitet sammen.

Det andet kort viser situationen efter banderne på skift har været ramt af politiets razziaer: Nu hænger de sporadiske tilbageværende bandemedlemmer rundtomkring på kortet som små rester af iturevne spindelvæv.

Baseret på de enkelte medlemmers forbrydelser vurderer Domínguez, at en bandes kriminalitet i gennemsnit falder omkring 60 procent, et år efter at politiet har slået til mod dem. Der var endda gevinster for de kvarterer, hvor banderne havde huseret, eksempelvis færre henvendelser til akutafdelingerne: »Vi kan se, at den her nye strategi reducerede kriminaliteten hos dem, der blev arresteret, og det ville vi også forvente. Men vi kan også se, at det smitter af på de medlemmer af banden, der stadig er på fri fod.

De begår færre forbrydelser end tidligere, og det forklarer, hvorfor den her slags kirurgiske indgreb mod banderne kan have effekter, der påvirker hele bandens kriminalitetsniveau,« forklarer Domínguez.

Når kriminologer undersøger effekten af at smide folk i fængsel, fokuserer de gerne på risikoen for, at den fængslede selv begår kriminalitet igen efter løsladelsen.

Men når vi smider bandemedlemmer bag lås og slå, er vi måske i virkeligheden først og fremmest interesserede i, om fængslingerne kan lægge en dæmper på kriminaliteten uden for murene? Her er studierne af effekten på netværket særligt interessante.

Som Weekendavisen tidligere har fortalt, har økonomer i Norge også fundet tegn på, at fængslinger reducerer forbrydelserne i den indsattes netværk.

Økonomerne bag det norske studie ser ikke specifikt på bander, men på alle kriminelle netværk, og de udnytter det faktum, at nogle dommere er mere tilbøjelige til at sende folk i fængsel end andre.

Når en person tilfældigvis havner på anklagebænken foran en »streng« dommer og derfor er i højere risiko for at komme i fængsel, falder kriminaliteten hos folk i det kriminelle netværk med 51 procentpoint i løbet af de følgende fire år. På samme måde falder småbrødres kriminalitet med 32 procentpoint, når storebror ender i brummen.

KALKULERET IMPULSIVITET

Regeringen har forsvaret sig mod kritikken af udspillet ved at pege på, at de fængslede bandemedlemmer under alle omstændigheder får svært ved at begå ny kriminalitet, så længe de er i fængsel. Men studierne af de kriminelle netværk antyder, at effekten af at sende folk i kachotten bliver endnu større, hvis vi tager afsmitning med i regnestykket.

Det vil i sagens natur primært gælde for forbrydelser i kriminelle grupperinger, og måske er effekten særligt stærk for bandekriminalitet, fordi grupperingerne netop er defineret af, at medlemmerne har stærke bånd til hinanden.

Ifølge Magdalena Domínguez vil afsmitningen dog formodentligt være stærkest i gadebander med mange unge medlemmer, der har en stærk påvirkning på hinanden.

Studierne viser ikke overraskende, at det langt fra er ligegyldigt, hvilke personer fra en bande man fængsler: Jo mere central, jo større effekt. Det betyder ifølge Domínguez også, at man måske kan gøre indsatsen mere effektiv ved at forsøge at arrestere flere af de centrale figurer: »Nøglepersonen i banden lader til at blive arresteret i alle de razziaer, jeg har undersøgt, men måske misser man nogle gange medlemmerne lige under,« siger Domínguez.

Hvad der præcis hæmmer bandemedlemmernes kriminalitet, kan studiet ikke med sikkerhed fortælle os, men man får et fingerpeg, når man ser på, hvilken type forbrydelser indsatsen påvirker: »Man kan forestille sig to forskellige grunde til, hvorfor bandemedlemmerne begår færre forbrydelser, når deres venner bliver arresteret,« siger Magdalena Domínguez.

»Den ene mulighed er, at den fængslede kammerat havde en specialviden. Måske var det ham, der vidste, hvordan man bryder bildøre op, mens man selv havde erfaring med at holde vagt.« Men hvis manglen på specialiserede »medarbejdere« var forklaringen, skulle antallet af især de »planlagte« forbrydelser med et økonomisk aspekt som biltyveri og indbrud dale, men her ser Domínguez ingen effekt.

»Den anden mulighed er, at man holder op med at lave forbrydelser, fordi man har fjernet en kammerat med dårlig indflydelse,« siger Domínguez.

Det skulle særligt ramme »impulsive« forbrydelser som eksempelvis vold og trusler, og det er netop den slags forbrydelser, kammeraterne begår færre af, når deres kammerater kommer i fængsel, forklarer Domínguez.

Det antyder også, at bandemedlemmerne reelt begår færre forbrydelser og ikke bare bliver bedre til at skjule deres ugerninger. At indsatsen påvirker de mere impulsive forbrydelser, er overraskende, fordi det tyder på, at der faktisk foregår en kalkulation af risiko og konsekvenser selv for bandemedlemmernes voldelige adfærd: »Men det er svært at sige, om det skyldes, at de holder hovedet koldt og holder op med at lave impulsive forbrydelser, eller det handler om, at der er noget, der gør, at deres impulsivitet ikke så let bliver fremprovokeret,« siger Magdalena Domínguez.

Vi kan se, at den nye strategi reducerede kriminaliteten hos dem, der blev arresteret, og det ville vi også forvente.

Men vi kan også se, at det smitter af på de medlemmer af banden, der stadig er på fri fod.

MAGDALENA DOMÍNGUEZ Økonom.

- Ballade efter politirazzia på Christiania i 2011. Foto: Martin Sylvest Andersen, Scanpix

---

Alt mediemateriale fra Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Du må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre mediemateriale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med udgiverne, som har ophavsretten til materialet. Det er ikke tilladt at gemme mediemateriale lokalt på f.eks. egen pc. Alt materiale skal tilgås via Infomedias systemer. En overtrædelse af nævnte er brud på ophavsretten og vil blive rapporteret til udgiverne, som har ophavsretten. Infomedia forbeholder sig ret til at kræve kompensation for misbrug, der strider mod jeres aftales bestemmelser eller gældende dansk lovgivning.

Kopiering

En aftale med Infomedia giver ikke ret til kopiering af mediemateriale. Denne ret kan opnås gennem en aftale med Copydan Tekst & Node, som dækker kopiering på tekstområdet. Læs mere om mulighederne for analog og digital kopiering for hhv. virksomheder og uddannelser på <http://www.tekstognode.dk>.